

Endring i det avgiftsfrie salget av alkohol og tobakk etter utvidelsen av Oslo lufthavn i 2016-17

Statistikken over avgiftsfritt salg av alkohol og tobakk ved norske lufthavner

Folkehelseinstituttet samler inn og sammenstiller statistikk over den avgiftsfrie alkohol- og tobakks-omsetningen ved norske lufthavner. Denne statistikken bygger på omsetningsrapporter fra dutyfree-utsalg ved lufthavnene. I tillegg benyttes passasjerstatistikken fra Statistisk Sentralbyrå og Avinor. Det gjennomsnittlige alkoholinholdet i de ulike drikketyperne beregnes ved hjelp av omsetningsrapporter for det avgiftsbelagte salget av alkohol og tobakk fra Skatteetaten. Statistikken over dutyfree-salget er først tilgjengelig fra 2010, per kvartal, for ulike varegrupper, ankomst og avgang. Tidligere har denne omsetningsstatistikken blitt publisert sammen med statistikk over det avgiftsbelagte alkohol- og tobakksalget og statistikk over salget fra uregistrerte kilder, blant annet i «Rusmidler i Norge» og på www.fhi.no.

Statistikken har i forbindelse med spørsmålet fra stortingsrepresentant Olaug Bollestad til helseministeren den 28.11.2017 blitt oppdatert frem til 2. kvartal 2017. For 3. kvartal er hittil kun noen få grunnlagstall tilgjengelig. For 1. og 2. kvartal 2017 har det dessuten blitt gjort anslag for enkelte mindre lufthavner der omsetningsrapportene ennå ikke foreligger. En oppdatert tidsserie som omfatter hele 2017, vil bli publisert i februar/mars 2018. Tidsserien er ikke tilgjengelig per måned, slik som stortingsrepresentanten etterspør.

En detaljert tidsserie over utviklingen av det avgiftsfrie salget av alkohol og tobakk til Oslo lufthavn og andre norske lufthavner med dutyfree-utsalg kan utleveres som separat fil.

Dutyfree-omsetningen av alkohol og tobakk ved ankomst til Oslo lufthavn

Omsetningen av avgiftsfri alkohol ved ankomst til Oslo lufthavn har generelt vært økende, og er høyere enn ved alle andre norske lufthavner tilsammen. I 2016 ble 4 mill. vareliter vin solgt ved ankomst til Oslo lufthavn og 2,2 mill. vareliter vin ved andre lufthavner. I 2016 ble også 1,1 mill. vareliter brennevin solgt ved Oslo lufthavn og 0,78 mill. vareliter brennevin ved andre lufthavner. Omregnet i ren alkohol ble rundt 1 mill. liter solgt på Oslo lufthavn, mens andre norske lufthavner solgte 0,63 mill. liter ren alkohol.

Omsetningen av avgiftsfri tobakk er også høyere ved Oslo lufthavn enn ved alle andre norske lufthavner tilsammen. I 2016 ble det solgt 167 tonn tobakk ved Oslo lufthavn. Derav var 62 tonn sigaretter og 83 tonn snus. 117 tonn tobakk ble solgt ved andre norske lufthavner. Omsetningen av sigaretter og løstobakk har vært noe fallende siden 2014.

Det høyere salget ved Oslo lufthavn skyldes hovedsakelig et høyere antall utenlandsreisende. Mens det i 2016 ankom 7,2 mill. reisende fra utlandet til Oslo lufthavn, er antallet for de andre norske lufthavnene med dutyfree-salg 4,1 mill. Antall utenlandsreisende som ankommer Oslo lufthavn har vært jevnt økende de siste årene, mens de har falt litt ved de andre lufthavnene fra 2015.

Sammenligning av omsetningen før og etter utvidelsen av Oslo lufthavn

En sammenligning av den avgiftsfrie omsetningen før og etter 4. kvartal 2016 for å anslå effekten av utvidelsen av dutyfree-utsalget ved Oslo lufthavn bør ta hensyn til flere faktorer. Først, omsetningen er forskjellig fra kvartal til kvartal. Dutyfree-omsetningen er typisk høyest i 3. kvartal på grunn av feriemånedene.

En første sammenligning kan gjøres for 4. kvartal 2016 til 2. kvartal 2017 mot 4. kvartal 2015 til 2. kvartal 2016. Dermed sammenlignes to tilsvarende tidsintervaller. En slik sammenligning viser at ankomstsalg av alkohol ved Oslo lufthavn, omregnet i liter ren alkohol økte med 7,0 prosent, se tabell 1. Salget av tobakk økte med 4,9 prosent i sammenligningsperioden. Ved andre lufthavner falt dutyfree-omsetningen. Omregnet i ren alkohol, falt salget ved andre lufthavn med 12,1 prosent og tobakk falt med 14,7 prosent. Det må påpekes at endringen for de andre lufthavnene til dels bygger på anslag, og kan endre seg noe ved en senere oppdatering av statistikken.

Sammenligningen i tabell 1, tar ikke hensyn til at antall ankommende utenlandsreisende har økt mer ved Oslo lufthavn enn ved andre lufthavner. En annen sammenligning for å anslå effekten av utvidelsen, kan derfor gjøres ved å sammenligne salget per reisende i de to tidsintervallene. En slik beregning er vist i tabell 2. Her fremgår det at alkoholsalget, i liter ren alkohol per reisende, har falt med -3,3 prosent ved ankomst til Oslo lufthavn etter utvidelsen. Ved andre lufthavner økte alkoholsalget per reisende litt, med 1,6 prosent. Salget av tobakk per reisende falt både ved Oslo lufthavn og andre lufthavner, men det falt kraftigere ved ankomst til Oslo, med -5,3 prosent, mot -1,4 prosent ved andre lufthavner.

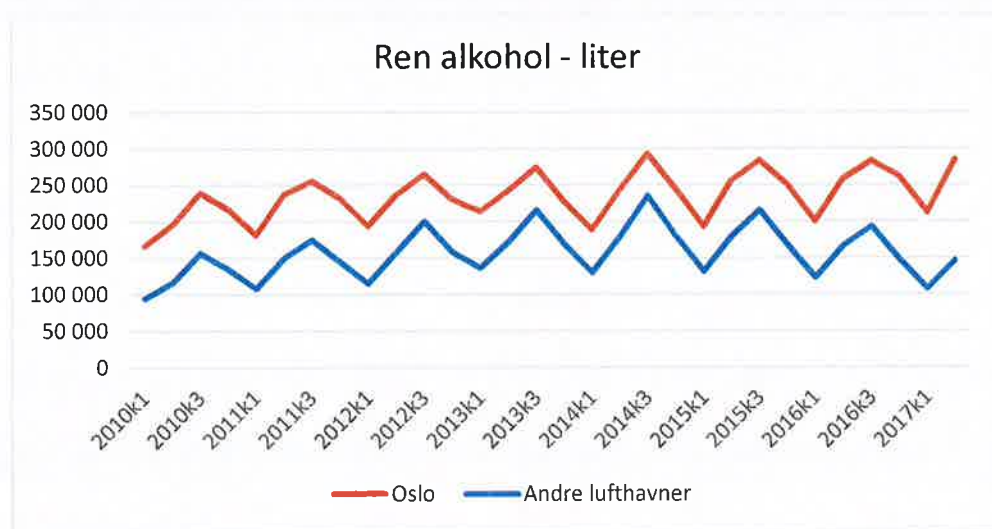
Det er vanskelig å konkludere utfra de to sammenligningene om selve utvidelsen av dutyfree-utsalget ved Oslo lufthavn har hatt en direkte effekt på salget av alkohol og tobakk. På den ene siden økte antall utenlandsreisende ved Oslo lufthavn i samme periode, og et større utvalg kan legge til rette for et økt samlet salg. På den annen side går salget per reisende ned, og det kan enten bety at et større utvalg nettopp ikke har noen effekt eller at salget per reisende er avtagende med antall reisende. Utfra det begrensede tallgrunnlaget og muligheten til å anslå effekten av utvidelsen, kan det ikke fastslås med sikkerhet om utvidelsen av dutyfree-utsalget ved Oslo lufthavn har hatt en direkte effekt på ankomstsalg av alkohol og tobakk.

	Oslo lufthavn			Andre lufthavn		
	Før	Etter	Endring	Før	Etter	Endring
Ren alkohol	706 118	755 720	7,0%	455 269	400 051	-12,1%
Vin	2 862 795	3 021 666	5,5%	1 606 262	1 415 107	-11,9%
Brennevin	793 301	860 018	8,4%	560 770	485 051	-13,5%
Øl	1 207 180	1 335 156	10,6%	986 129	942 738	-4,4%
Sum tobakk	115 765	121 398	4,9%	83 857	71 512	-14,7%
Sigaretter	44 277	44 126	-0,3%	31 563	24 944	-21,0%
Snus	55 328	60 868	10,0%	35 249	32 885	-6,7%
Løstobakk	16 160	16 404	1,5%	17 046	13 683	-19,7%

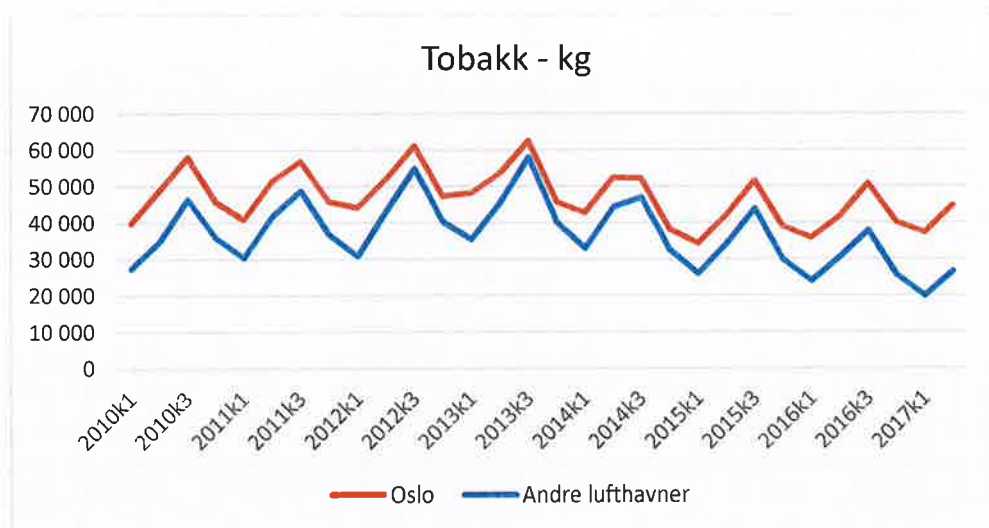
Tabell 1. Sammenligning av ankomstsalg etter utvidelsen av Oslo lufthavn (2016k4 - 2017k2) mot salget ett år før (2015k4 - 2016k2). Varemengde i liter og kg. Endring i prosent.

	Oslo lufthavn			Andre lufthavn		
	Før	Etter	Endring	Før	Etter	Endring
Ren alkohol	0,145	0,140	-3,3%	0,160	0,162	1,6%
Vin	0,589	0,561	-4,7%	0,563	0,573	1,9%
Brennevin	0,163	0,160	-2,1%	0,196	0,196	0,0%
Øl	0,248	0,248	-0,1%	0,346	0,382	10,5%
Sum tobakk	23,8	22,5	-5,3%	29,4	29,0	-1,4%
Sigaretter	9,1	8,2	-10,0%	11,1	10,1	-8,6%
Snus	11,4	11,3	-0,6%	12,4	13,3	7,9%
Løstobakk	3,3	3,0	-8,3%	6,0	5,5	-7,2%

Tabell 2. Sammenligning av ankomstsalg per utenlandsreisende etter utvidelsen av Oslo lufthavn (2016k4 - 2017k2) mot salget ett år før (2015k4 - 2016k2). Varemengde i liter og gram. Endring i prosent.

Figur 1. Avgiftsfritt salg av alkohol ved ankomst til norske lufthavner, omregnet i liter ren alkohol.

Figur 2. Avgiftsfritt salg av tobakksvarer ved ankomst til norske lufthavner.

